

Lausunto

15.10.2024

Asia: VN/25273/2024

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Kommenttinne 5 §:ään esitetyistä muutoksista

Lailla säädettäisiin tilapäisesti yksityisten elinkeinonharjoittajien ja muiden niihin verrattavassa asemassa olevien pienten palveluntuottajien mahdollisuudesta aloittaa toimintansa tai toteuttaa jo rekisteröityyn toimintaan olennainen muutos ennen lain mukaista rekisteröintipäätöstä. Säännös koskisi asiakas- ja potilastyöhön osallistuvaa palveluntuottajaa, jonka henkilöstö muodostuisi enintään yhdestä henkilöstä.

Lakiesitys on kannatettava, mutta sen ei tulisi olla vain väliaikainen, koska tarvittaisiin pysyvämpi muutos helpottamaan yksityisten elinkeinonharjoittajien ja muiden pienten palveluntuottajien toiminnan aloittamista jatkossakin.

Valviran ylläpitämän valtakunnallisen palveluntuottajien rekisterin (Soteri) hakemuskäsittely on kokonaisuudessaan hankala ja aikaa vievä ja lisännyt kohtuuttomasti yksityisten ammatinharjoittajien ja muiden pientoimijoiden hallinnollista taakkaa. Tämä oli nähtävissä jo lain valmisteluvaiheessa. Viranomaisen riittävä ohjeistus on myös puuttunut ja lain voimaantulon jälkeen sitä on tullut vaiheittain ja hitaasti. Käsittelyajat ovat siksi pidentyneet ja hakemukset ruuhkautuneet. Tästä on aiheutunut palveluntuottajien kannalta oikeudellisesti kestävätilanne heidän toimeentulonsa hankkimiseen estyessä tai vaikeutuessa. Perustuslain kirjain hankkia toimeentulonsa valitsemallaan työllä, ammatilla tai elinkeinolla ei ole täyttynyt. Lisäksi monille elinkeinonharjoittajille on aiheutunut taloudellista vahinkoa.

Lain muutos koskee palveluntuottajaa, joka käsittää enintään yhtä henkilöä. Kyseessä ovat siis itsenäiset ammatinharjoittajat. On hyvä, että tälle ryhmälle tulee helpotusta toiminnan aloittamiseen. Rajaus vain yhteen henkilöön on kuitenkin liian kapea. Vastaava menettely olisi mahdollistettava tosiasiallisesti myös muihin verrattavassa asemassa oleviin pienimuotoisiin

palveluntuottajiin, joihin tulisi katsoa myös muutaman hengen pienyrittäjät (ns. mikroyrittäjät), koska ne joutuvat myös yhtä lailla kantamaan riskiä mm. erilaista investoinneista. Tällaisissa tilanteissa tulisi viranomaiselle ainakin mahdollistaa laajemman harkinnan käyttäminen.

Rekisteröintihakemuksessa vaadittujen tietojen tarpeellisuus

Edellytyksenä toiminnan aloittamiselle tai muutoksen toteuttamiselle olisi, että palveluntuottaja on jo tehnyt laissa tarkoitetun hakemuksen ja antanut laissa säädetyt tiedot palveluntuottajaksi rekisteröintiä varten. Palveluntuottajan tulisi noudattaa lain säännöksiä, mutta hänen ei tarvitsisi odottaa päätöstä rekisteröinnistä ennen toiminnan aloittamista, vaan hän voisi harjoittaa elinkeinoaan jo rekisteröintimenettelyn kestäessä, mikäli on hakemuksessaan antanut laissa säädetyt tiedot. Tällaisessa tapauksessa palveluntuottajaa myös pidettäisiin rekisteröityneenä muuta lainsäädäntöä sovellettaessa.

Kun valvontalakia nyt avataan, niin samalla kertaa olisi arvioitava uudelleen ovatko aivan kaikki palveluntuottajilta rekisteröintihakemuksessa vaaditut tiedot tarpeellisia.

Jos rekisteröintiedellytykset eivät täyty

Lisäksi tarkennusta lakiin vaatisi tilanne, jossa rekisteröintipäätös olisi hylkäävä, jolloin oikeus tuottaa sosiaali- ja terveysalan palveluja päättyisi. Laki edellyttää, että hakemuksessa on annettu kaikki vaaditut tiedot, mutta ennen hakemuksen varsinaista käsittelyä tietoja ei kuitenkaan tarkisteta. Mikäli palveluntuottaja joutuu päättämään tai keskeyttämään toimintansa, hänelle jää tällöin taloudellinen riski mm. investoinneista.

Siksi olisi hyvä miettiä, tulisiko ennen hylkäävää päätöstä, antaa hakijalle mahdollisuus korjata rekisteröinnissä havaittu ja korjattavissa oleva puute.

Olennaisen muutoksen käsite ym.

Esityksessä säädettäisiin tilapäisesti mahdollisuus toteuttaa jo rekisteröityyn toimintaan olennainen muutos ennen lain mukaista rekisteröintipäätöstä. Olisi paremmin selvennettävä, mitkä muutokset ovat olennaisia ja mitkä vähäisiä. Esim. tilanne, jossa palveluntuottajan toiminnassa ei tapahdu muita muutoksia kuin toiminnan aloittaminen uudessa osoitteessa, ei ole tarvetta rekisteröintipäätökselle.

Kommenttine 52 ja 56 §:ään esitetyistä muutoksista

Laki tulisi voimaan vuoden 2025 alusta lukien ja lain 5§:n 3 momentti olisi voimassa vuoden 2026 loppuun.

Siirtymäaika on liian lyhyt eikä se riittäne ruuhien purkamiseen ja toiminnan sujuvoittamiseen. On huomioitava, että viranomaisen resurssit suuntautuvat myös uuden valtakunnallisen lupa- ,ohjaus- ja valvontaviraston toimintaan, joka alkaa v. 2026 alusta.

Kommenttine esityksen vaikutuksista

-

Muut kommenttine

Toiminnan sujuvoittamisessa on ensiarvoisen tärkeää, että sähköinen rekisteröintipalvelu on selkeä ja toimii.

Neuvonnan ja ohjauksen tulisi olla "online" ja selvää ja nopeaa.

Lopuksi viittaamme jo kuulemistilaisuudessa 25.9.2024 muhin esiintuotuihin asioihin.

Lehtonen Kati
Suomen Lääkäriliitto - Finlands Läkarförbund